

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXV. Ignominiosi pulsator in templo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

monii ad fœminas perveniret. Interrogo enim: Si pluribus fœminis, sed minores aliquanto portiones reliquerit: quæ tamen computatæ, & in unum contractæ plusquam semissem patrimonii efficiant: quæro an moveri lis possit? Nam si movetur lis, non hac (ut opinor) lege litigabitur, qua plusquam dimidiam partem patrimonii relinquere fœminæ non liceat, cum ex illis nulla dimidiam partem acceperit. Sive ad totam nos vocas computationem, nihil interest quantum cuique fœminæ relinquatur. Quid sine ratio quidem repugnat scripto, & verbis legis istius? Quid enim putas voluisse legislatorem, cum hoc jus constitueret? Ne fœminæ nimias opes possiderent, ne potentia earum civitas premeretur. Hoc ergo adversus singulas constituit, & ad evitandas opes fœminarum, satis hoc quæsitum, ne uni plusquam dimidia pars patrimonii relinqueretur. ¹ Cæterum quidem illud non caverunt leges, ne plures fœminæ eodem testamento scriberentur: non hercule magis quam illud, ne plures hæreditates iisdem fœminis relinquerentur.

CCLXV.

Ignominiosi pulsator in templo.

SI QUIS IN TEMPLO INIURIAM FECERIT, X. MILLIA DET EI, CUI INIURIAM FECERIT; DECEM MILLIA CIVITATI. IGNOMINIOSO NE SIT ACTIO INIURIARUM. Quidam ignominiosum pulsavit in templo: decem millia petit Magistratus, nomine civitatis.

DECLAMATIO.

SI pudor commendandus est (cujus difficillima ratio est Sin lite pecuniaria) non nobis litigamus, ac ne Reipublicæ quidem & civitatis nomine avari sumus: & hæc omnis actio non tam lucri gratia, & acquirendæ hujus pecuniæ constituta est, quam in ultionem Deorum immortalium,

¹ Cæterum quidem.] Alii, cæteroquin. Idem.

talium, & templi (ut proprie dixerim) expiationem. Nec minus manifestum jus est, quam integer pudor. Lex enim palam scripta est, ut is, qui in templo injuriam fecerit, decem millia det civitati. Mihi hoc satis est; qui civitatis nomine litigo. Sed totam legem à nobis pars diversa legi desiderat. Decem millia, inquit, ipsi qui injuriam acceperit, decem civitati: & hoc excludere tentat civitatem, quod ipse qui injuriam acceperit non habeat actionem. Sane contumeliosus, & pro cætera morum suorum petulantia, adversus magistratum vestrum, audax qui præscribere tentet civitati tanquam ignominiosæ, Facile, ut opinor, constabit, nihil ad nostram actionem pertinere, quam legem habeat ipse, qui pulsatus sit. Existimemus enim esse aliquem non ignominiosum in templo pulsatum, sed vel dedisse hujus injuriæ veniam, vel alio aliquo impedimento agere noluisse: num ideo ne civitas quidem jus suum tuebitur, ut omnia impune fecerit? Verum ne ipse quidem adversarius tantum in exemplo fiduciæ habet, quantum in ipsa injuriæ interpretatione. Nos enim injuriam dicimus esse, quod ignominiosum pulsaverit, cui actio non est. Ego, judices, plurimum interesse existimo, utrum quid facere liceat, an vindicare non liceat. Non enim continuo si ignominioso actio non datur, licet adversus ignominiosum, quod quisque velit. Tale est ignominiosum pulsare, quale furtum sine teste facere, ut damnari quidem non possit, admittere tamen non debuerit. Quin ex hoc ipso, quod ignominioso actio non datur, apparet esse Reipub. actionem. Quid enim lex eripuit, si ejus demum rei non dedit actionem, quam facere licuit? Non autem jus peccandi adversus ignominiosos dari uno & brevi & manifesto videor argumento probaturus. Quem pulsare licet, occidere licet. Atqui ignominiosum si quis occiderit, cædis lege tenebitur. Quare? Quoniam actio hujus necessario ad alium pertinet. Apparet ergo non tibi aliquid adversus ignominiosum licuisse, sed ignominioso

nihil pro se licere. Itaque ¹ignominiosus non agit tecum injuriarum: tu tamen injuriam feceris: & hoc ad poenam ejus vitæ ac turpitudinis pertinebit, quod tu non dabis poenas peccati. Hæc dicerem si ubicumque pulsaffes ignominiosum: nunc ut injuria non sit aliquo loco pulsaffe ignominiosum, injuria tamen est in templo pulsare. Nam si id est utriusque nostrum confessione injuria, quod manifestum est non esse jure factum: ut tibi jus fuerit alibi pulsandi ignominiosum, (quod non esse jam docui) in templo pulsandi jus non fuit. ²Hæc ego ita dicerem, etiam si omnis ista ultio pertineret ad eum, qui injuriam accepisset. Nunc res duplex est: ³crimina duo sunt ejus, qui in templo pulsatus sit. Quid enim lex dicit? Qui in templo injuriam fecerit, decem millia denariorum det ei, cui injuriam fecerit: decem millia civitati. Non si hæc juncta atque contexta sunt, continuo unius legis habent vim & proprietatem. Id sic cognoscite: ⁴duos actores habent; nec potest videri una lex, cujus pars ad privatum, pars ad Rempublicam pertinet. Ergo si juncta sunt ista (ut dixi) duas causas habent. Pars est legis ejus quæ vindicat templum. Ergo ⁵ut remittatur tibi ea quæ pertinet ad templum, restat ea quæ pertinet ad civitatem. Duæ enim sunt injuriæ in hoc tuo facto, & ideo duæ poenæ. An vero iniquum videri potest, eum qui in templo pulsaverit, decem millia civitati dare? Quid enim magis in ulla Republica curari observarique oportet, quam religionem? Sane petulantia aliis locis mediocrem habeat reprehensionem. In templo vero, in quo verbis parcimus, in quo animos componimus, in quo tacitam etiam mentem nostram custodimus:

¹ Ignominiosus non agit tecum.] Scribe: non agit. id est, non habebit jus agendi. Gronovius.

² Hæc ego ita dicerem.] Vet. ex. ista. Pithœus.

³ Crimina duo sunt ejus, qui in templo pulsatus sit.] Lego, pulsaverit. Gron.

⁴ Duos actores habet.] Malim; actores. Pithœus.

⁵ Ut remittatur tibi ea, quæ pertinet ad templum.] Immo ea non remittitur. nam quæ pertinet ad civitatem, eadem vindicat templum. Scribe: quæ pertinet ad pulsatum. Gronovius.

mus: pulsare velut in solitudine, secreto quodam, non est ferendum. Dic nunc, Ignominiosus erat. ¹ Sed in templo captis urbibus, vis hostium ac metus religione templorum defenditur. Qui jam arma ferre non possunt, qui salutem suam tueri fuga nequeunt, circa aras jacent. In templo pulsasti hominem: rem petulantem fecisti inter sacra, fecisti religiosissimo loco: & utcunque, ² temeraria licet, aliqua ratio tamen appareret facti tui, si impetu lapsus esses, si ductus ira: nullam petulantiam magis odi, quam quæ propter hoc exerit, quia putat licere. Est sine dubio & hoc ipsum dignum odio persequi hominem fortasse infelicem; verecundum certe, quod confessus sit. Sane mereatur ille pœnam ulteriorem: manibus tuis parce, parce animo tuo: aut certe relinque istius impudentiæ locum. Respicere ad ictus tuos coëgisti patres fortasse qui vota faciebant, tumultuosa lite aliqua: nescio an etiam publica sacra turbasti. Quomodo enim cecidisse te existimemus, qui faciebas hoc tanquam liceret?

CCLXVI.

Ex proditore exule, fortis.

BIS DE EADEM RE AGERE NE LICEAT. In quadam civitate prodicionis damnatus, missus est in exilium. Bello eadem civitate laborante, revocati sunt exules. Is qui prodicionis damnatus fuerat, fortiter fecit. Petit ut iterum causam suam agat. Accusator præscribit, quod bis de eadem re agere non licet.

S E R M O.

Initia communia habet controversia. Præmium peto lege concessum sine exceptione. Sequuntur & illa, ut justum quoque sit, virum fortem optare quod velit. Secunda illa quaestio est, an contra legem optare liceat: in qua illud dicere solemus, Nullum præ-

mium

¹ Sed in templo captis.] Magnum momentum hæc acute dicta in distinctionibus habere recte sensit Pithœus. Id & hinc agnoscas licet. Sic autem & Arrodius, cum tamen interpungendum sit: Dic nunc, ignominiosus erat. sed in templo. (Supple mente, erat.) Captis urbibus, vis hostium ac metus religione templorum defenditur. Idem.

² Temeraria licet.] Fori, scilicet, Pithæi.